

LA ANIVERSAREA REVISTEI „ȘEZĂTOAREA“

AUGUSTIN Z. N. POP

Au trecut șazecișicinci de ani de la apariția *Șezătorii*, una dintre cele dintii și cea mai importantă publicație de folclor la români. Numele ei n-a fost numai un simbol, ci și un steag de luptă pentru valorificarea creației populare. Ni-l trimitea Moldova prin osîrdia, dragostea și jertfele bănești ale lui Artur Gorovei.

Contribuția *Șezătorii* la culegerea, tipărirea și studierea folclorului reprezintă o realitate de înalt prestigiu național, cu atât mai mult cu cât în paginile ei au ucenicit și și-au întrunit colaborările folcloriștii timpului din toate regiunile locuite de români și folcloriștii de peste hotare, prieteni ai poporului nostru. Focul acestei vetre l-a îngrijit mai bine de trezecișisapte de ani (1892–1929) neuitatul Artur Gorovei (născ. 19 febr. 1864 – mort 19 martie 1951), remarcabilul folclorist fălticenean. El a inițiat-o.

Părăsind efemerida carierei de jurist și gazetar, rupîndu-se de cărările vocației literare, din care în răgazuri a tipărit totuși pagini pline de miez ce rămîn în antologia semănătoristă, adîncindu-se cu pasiune crescîndă în probleme de folclor, pentru care nu moștenise preocupări din familie și nici se formase în studiile universitare, Gorovei s-a dăruit folcloristicii. Mai întîi a fost întîlnirea într-același gînd cu Elena Sevastos la începutul lui 1890. Revista avea să se cheme *Ion Creangă*. Studenți amîndoi în boema Iașilor, le-a lipsit, ca mai tuturor entuziaștilor de felul lor, suma trebuitoare pentru hîrtie și zaț. Planul, rămas vis fumuriu în capitala Moldovei, a fost reluat peste doi ani la Broșteni (Neamț), unde puțină vreme Gorovei a funcționat ca judecător de ocol. Acolo, la școala comunei, reîntîlnind pe vechiul coleg din gimnaziu, pe Mihai Lupescu și sprijiniți de o mină de învățători din vecinătate: Neculai Vasiliu din Crucea Broșteni, Constantin Pavelescu din Mădei și Tudor Daniilescu din Fărcașa, au pus la cale, în ziua de 26 decembrie 1891, revista *Șezătoarea*: «la lumina mohorîtă a unei lampe dintre cele mai simple, puneam și noi lumea la cale, încălzindu-ne mîinile pe paharul de ceai, fiert în gura sobei, de care ne minunam că-și ține echilibrul». În Broșteni – citind pe un răvaș al lui Mihai Lupescu – erau vestite babele Erhanoaia și Antoloaia, din Holda, moș Cir Baroiu, din Hăleasa, mama Bostănoaia și din Bogdănești baba Mănălchioaia. *Șezătoarea* apare la 1 martie 1892.

Au fost ani cînd cheltuielile tiparului s-au acoperit din dumicații pîinii negre pe care Gorovei și i-a smuls de la gură. El a știut să îndrume pe atîția tineri intelectuali ridicăți din lumea satelor ca să valorifice comorile literare ale maselor plugărești, i-a chemat pe învățători la datoria față de cultura orală și le-a publicat culegerile în revistă. Prestigiul său a sporit pe măsură ce însuși a tipărit vaste lucrări de folclor și etnografie și s-a făcut cunoscut peste hotare prin *Șezătoarea*, pe care a trimis-o oriunde a fost cerută, comunicînd cu folcloriști de autoritate și colaborînd la numeroase reviste de specialitate. A fost membru la Société des Traditions Populaires (Paris), la Società per le tradizioni popolari (Roma), vicepreședinte la International Folk-Lore Association (Chicago), membru corespondent și, în urmă, membru de onoare al Academiei Romîne.

La această aniversare publicăm trei scrisori inedite ale lui Artur Gorovei, două din 1892, anul de apariție a *Șezătorii*. Primele două sînt adresate către Eduard Gruber – tînar socialist militant în gruparea lui N. Beldiceanu, prieten intim cu fondatorul *Șezătorii*; căsătorit cu Virginia Micle, fiica poetei, Gruber a fost lovit de o boală nemiloasă ce i-a întrerupt studiile strălucite și i-a grăbit sfîrșitul. Lîngă știri intime sau de interes literar, Artur Gorovei relatează în rîndurile ce-i îndreaptă însuflețirea ce-i dă publicația, ecoul apariției ei în presa din țară și schimburile cu străinătatea.

O carte poștală trimisă Elenei Sevastos în aceeași zi cu a doua scrisoare către Gruber se referă la *Rîndunica*, alt monitor de folclor și literatură. Împotriva concurențelor și șicanelor pe care atîția publiciști și le-au făcut altcînd, ținuta de sprijin colegial a lui Gorovei, cată să fie reținută și subliniată: «Te felicitiez — scrie el — pentru fericita idee ce ai avut și-ți doresc izbîndă desăvîrșită. Îți făgăduiesc să fac pentru «*Rîndunica*» tot ce-mi va sta prin putință. Răspunde-mi dacă vrei să-ți trimet o listă de doamnele din acest ținut cari s-ar abona la Revista D-tale, căci sînt vreo cîteva cari nu s'ar da în lături. Aștept răspunsul ca să-ți trimet lista.» (Alex. Bistrițeanu, *Elena Sevastos*, în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, a. 6 (1957), Nr. 1—2, p. 113).

Textul al treilea e răspunsul la un chestionar biografic trimis de G. Bogdan-Duică în 1923. Folcloristul povestește în linii mari viața familiei sale, dînd indicații mai mult pentru activitatea literară. Pentru rîvna lui de folclorist și pentru revista cu care s-a înscris în istoria culturii noastre, el va scrie «*Șezătoarea*», *povestea vieții unei reviste de folclor*, extrase din *Anuarul Arhivei de folclor*, a. 1, Cluj, 1932, p. 9—39.

I. Artur Gorovei către Eduard Gruber

Revista „Șezătoarea“

Fălticeni, 24 maiu 1892

Iubite Eduard,

Sînt foarte vinovat că nu ți-am scris de atîta vreme; dar ești convins că nu am făcut-o intenționat. Am avut mult de lucru. Să nu-ți mai vorbesc de slujba mea, unde am de judecat în fiecare zi între 25 și 30 de procese, dar revista îmi consumă foarte mult timp. Sînt singur și trebuie să fac totul, să scriu pînă și adresele.

Și fiindcă-i vorba de Revistă, îți spui că nu am visat nici odată să aibă așa succes strălucit. Pentru că te interesează și pe tine ceea ce să atinge de prietenii tăi și de mișcarea literară din țară, să-ți fac o mică dare de samă — dacă ai timp să citești:

Presă a primit-o minunat de bine. Pînă și *Timpul* s-a întrecut în laude. Delavrancea a scris un foileton în «*Voința Națională*» de la 5 aprilie pe trei coloane întregi. Între altele multe zice: «Această revistă are de sigur *un viitor mare și o menire excepțională*». Iată și cîteva fragmente dintr-o scrisoare ce mi-a adresat: «O asemenea revistă doriam să încep și eu... Și vă mărturisesc că pentru întîiaș dată am simțit un adînc regret că activitatea mea este prea mult absorbită în altă direcțiune decît în aceea în care intrați d-voastră».

«Să fiți convinși că Dvs. începeți actul unei *uniri* mai mari de cît aceia care s-a făcut, binecuvîntată unire a tuturor romînilor prin stringerea la o laltă a creațiilor lor».

Scrisoarea lui Weigand ai văzut-o în No. 3.

Dr. Jarnik îmi scrie: «...Lucrarea aceasta corespunde așa de mult studiilor mele și mi pare așa de bine făcută...».

Scrisori am mai primit de la: *I. Găvănescu*; *A. D. Xenopol* (zice: «această foarte bună publicație»); *Didia*; *Gr. Crețu* și o sumedenie de la alții cari nu-s autorități. *Ghera* a vorbit prietenilor foarte mult bine de dînsa; în sfîrșit s-a făcut zvon cu «*Șezătoarea*». În «*Revue des traditions populaires*», ultimul număr, este publicat sumarul No. 2 pe care l-am trimes tradus. Paul Sébillot îmi scrie o prea politicoasă scrisoare (Mon cher confrère), promițîndu-mi ori ce «*renseignements*» i-aș cere. *Mélusine* mi-a venit fără să-i fi trimis eu întîiu și pe adresă avea obișnuitul «*l'échange*».

După cum vezi, prietenul tău a făcut un lucru bun pînă acum.

No. 4 e în lucru.

În privința banilor nu stau rău; am deja acuma banii pentru No. 4 și 5 și jumătate pentru No. 6.

Anul acesta o voi duce pînă la sfîrșit. Pentru anul al doilea poate voi face o schimbare; nu ar fi cu neputință să mă mut în București.

Mi-a venit în gînd să mă duc la toamnă în București și să mă apuc de ziaristică. De la *Adevărul* mi s-a spus că ar putea să-mi dea 300 fr. pe lună. Voiu videa ce-i de făcut.

Dar pînă m-oiu duce în București, nu ar fi mare minune să-ți dau bună ziua în Lipsca. Am trbuință să mă duc în Viena peste o lună sau două; dacă mi-or

conveni la pungă pentru un rund în care să între și Lipsca, de sigur că ne vedem. De aceea să mă înștiințezi când vei schimba locuința.

Zilele acestea am fost la mănăstirea Rîșca. Ț-am văzut grifonajul pe pavilion.

De *prieteni* (?) nu-ți pot spune nimic. Pe Beldiceanu l-am zărit astăzi pe aici. Purta o pălărie de Panama, nouă. De politică nu-ți voiu spune nici o buche. Ce cancanuri! Mi-i graț!ă!

Mișcare literară? Nulă. Vlăhuță a avut succes cu «Din goana vieții» și Caragiali cu «Note și schițe». Amîndouă volumele cuprind lucruri cunoscute deja de prin jurnalele în care au fost răzlețite. — Peste cîteva zile de la apariție au scos și ediția a doua. Încolo, nimic.

De o cam dată sfîrșesc. Dacă mîine dimineață voiu mai avea ceva de adăugat, voiu adăuga, iar dacă nu, să ne videm cu bine.

A. GOROVEI

II. Artur Gorovei către Eduard Gruber.

Fălticeni 13/25 decembrie 1892

Dragă Gruber,

Lunga și mult interesanta ta scrisoare am primit-o acum cîteva zile în urmă într-o dimineață, cînd abia făcusem ochi, și mi-a făcut o mare plăcere. De cu sară mă gîndisem la tine și căutam să-mi dau socoteala de ce atîta vreme taci și taci ca un om pierdut.

Am citit cu toată atenția de care sînt eu capabil ceea ce-mi scrii despre importanta lucrare ce ai întreprins. În adevăr că-i colosală și trebuie să fii numai tu, cu voința și răbdarea care te caracterizează, pentru ca să poți pune atîta stăruință. Ești de admirat; și am convingerea că vei face ceva de samă.

Acuma m-am convins și eu că e cu neputință să urmărești mai mulți iepuri. Într-o vreme credeam că omul — și vorbesc de om comun ca mine — ar putea îmbrățișa cu mintea o mare parte din vasta știință, nu doar ca să facă descoperiri, sau cine știe ce studii temeinice, dar să-și poată înmagazina o mare cantitate de știință enciclopedică și să se ție la curent cu toate. Acestea le credeam pe cînd puteam să citesc zece ceasuri neîntreput și să trec într-un mod brusc de la o materie la alta cu totul deosebită. Astăzi nu mai pot face aceasta fiindcă nu am timp și fiindcă pe fiecare zi descopăr orizonturi nouă și vaste în această mică pîrticică a folclorului, la studiul căruia parcă m-am deprins. Și sînt foarte nemulțumit că nu am nici timp cit îmi trebuie ca să citesc și nici bani ca să-mi cumpăr tot ce mi-ar trebui. Văd puțința de a face niște studii așa de frumoase și de importante, studii comparative cu celelalte literaturi; și nu am curajul să încep nimic, pînă ce nu voi avea tot materialul adunat.

Cu toate acestea am început să scriu *Botanica populară* din punct de vedere folcloristic, și pe cit s-ar putea în comparație cu literaturile populare neo-latine. Academia a pus la concurs acest subiect, și dacă pînă atunci (1895) voi putea să fac ceva de valoare, voi concura și eu. Am deja adunat material multșor și pentru a vîdea ce ispravă am făcut pînă acuma, am alcătuit o probă despre *alun*. Am scris 10 pagini pe jumătăți de coli, cu margină de trei degete și nu cuprinde și ceea ce am mai adunat pe urmă.

Ca să ai o idee, iată ce se cuprinde în aceste 10 pagini: numele sub care e cunoscut alunul în țările cunoscute de romîni și textele (special cîntecule) în care întîmpinăm acest cuvînt în toate formele; cimiliturile alunului; o legendă a alunului; vîrguța de alun întrebuițată în descintece și farmece; diferitele jocuri ale copiilor cu alunele și cu neule de alun. Dacă fiecare capitol din *Botanică* va avea o întindere nu precum are alunul, dar numai pe un sfert, lucrarea va avea proporții mari. Pentru ca să pot face această lucrare, am nevoie de călătorii prin țară și să fiu în contact mai direct cu babele, doctoroalele satelor, ca să le pot fura comoara lor de cunoștinți.

În ceea ce privește partea comparativă am toate indicațiunile bibliografice de la Paul Sébillot din Paris, cu care sînt în bune relații.

Un lucru mă întristează: merg rău cu «Șezătoarea»: Am dat pînă acuma 14 coale de 16 pagini și nu am încasat 600 de lei din abonamente, iar cheltuiala se

urcă la peste 800. Restul se compune din cotizațiile lunare ale fondatorilor. Pentru numărul viitor, am zece lei în casă. E cam descurajator acest lucru, dacă e așa. Am mai făcut acuma o încercare: am trimes chitanțele la vreo 20 persoane a se încasa prin poștă, ceea ce îmi va aduce o pierdere de 40—50 bani de abonat. La urmă așa fi mulțumit să-mi rămâie 4 lei în loc de 5, numai să pot merge înainte. Dacă pe anul al doilea nu pot merge ca revistă, așa gândi că ar fi bine să scot trei sau patru broșuri de câte 5—6 coli în cursul anului, dacă fondatorii vor vroi să cotizeze înainte. Voi publica material mai puțin, dar mai ales, și voi evita cheltuiala cu expediția și nici nu voi da ocazie șarlatanilor să profite de munca noastră fără a ni plăti ce ni se cuvine, pentru că broșurile se vor vinde în librărie, trimetându-se numai aceluia cari vor plăti abonamentul înainte, sau voi înștiința, la apariție, pe acei care vor cere să fie înștiințați ca să poată trimete bani. În tot cazul, și ori ce transformări ar lua, «Șezătoarea» trebuie să meargă înainte.

De când ți-am scris rindul trecut și până acuma s-au mai scris bune aprecieri revistei mele. Un *Dr. Kaindl* publică în «*Bukowinär Rundschau*» o dare de seamă elogioasă; *Delavrancea*, în «*Voința națională*» de la 17/29 decembrie zice, între altele: «Am spus altă dată și o repetăm că tinerimea ar trebui să dea acestei reviste o deosebită atențiune: este un adevărat tezaur ca literatură populară. Îndemnăm pe cetitorii noștri ca pentru ei și pentru copiii lor să se aboneze și să incurajeze această revistă populară. . . Rugăm și pe ceilalți confrăți să se ocupe cu această valoroasă publicațiune» — *Ziarul «Tribuna»* din Brașov, într-un curier literar, aduce laude strașnice; articolul e reproduș și de «*Gazeta Bucovinei*» din Cernăuți. Cu toate astea abonații nu dau navală și cei existenți nu plătesc.

Ți-am fost vorbit de noul volum al lui *Delavrancea*: «*Paraziții*». L-am cetit. Pe lângă «*Paraziții*», bucată nouă care ocupă 144 de pagini din cele 333 cite compun volumul, mai sînt cîteva din nuvelele publicate în «*Revista Nouă*»: *Hagi Tudose*, *Bursierul*, *Irinel*, și *Domnul Vucea*. «*Paraziții*» e o bucată de valoare și-mi pare rău că n-am acuma destul timp să-ți rezum subiectul. Stilul din «*Paraziții*» se deosebește mult de acel siluit în «*Sultânica*»; e mai firesc.

A apărut *Revista Critică literară* a lui *Densușianu*. Primul No. cuprinde: colindele și himnele vedice (A. Dens.); legea evoluțiunii și critica literară (Ovid Densușianu); Studii și notițe despre cronicarii romîni (Ar. D.); fata din buturugă (poveste) și *Hore oțelite*, poezii reproduce din un nou volum al lui Ar. Dens. care apare în curînd în ediție *elzevir*. Vrai să ai o idee despre oțeliturile eroului *Amul*? Iată:

Séu-séu
Cine spada sus o ține
Astăzi mic și mare mine,
Cine spada jos o lasă
Astăzi viu — mine pe masă.

Ei, ce zici ?

Moartea — viață.
Cine caută morții-n față
Își preface moartea-n viață

Încă una și destul:

Sabia și limba
Sabia în teacă ; limba în tăcere —
Rugin' amîndouă fără de putere,
Sabia în mînă, limba în cuvînt,
Supun amîndouă ceruri și pămînt.

Am pățit rușinea cu scrisoarea mea. Am început-o la 13 și o sfîrșesc la 20. Dar sînt ocupat. În afară de judecătorie și de «*Șezătoarea*», cu lunga ei corespondență, mai am pe cap o belea: funcționarii dau un bal și m-au ales și pe mine în comitetul diriguitor. Apoi, pentru a mai varia cursul vieții, ne-am asociat zece inși: profesori, avocați, etc. ca să ținem o serie de conferințe. De o săptămînă ne tot adunăm și cisluiim, în fine asară am fixat subiectele. Eu voi trata o chestiune de literatură populară, dacă se va dizolva asociația.

Eu ți-oi scrie mai des și mai puțin; tu scrie-mi cum îi putea.

Aștept cu nerăbdare revista Didiei. Îmi scrie că toată ziua este la tipografie.

Ți-aș scrie mai mult, dar, drept să-ți spun îmi sînt mîinile înghețate: am o casă mizerabilă în care tremur de frig și pentru ca să tremur plătesc 500 lei pe an.

La noi de acumina vine Crăciunul, și fiindcă ești pravoslavnic creștin, îți urez sănătate și petrecere bună cu nevasta și drăguța-ți Evelină, căreia, dacă ar fi mai mărișoară, i-ași fi trimis niște turte moldovenești, făcute de mama, meșteră în mîncăruri bune.

Respectoase complimente nevestei, sărut mînuțele Evelinei și pe tine te îmbrățișază un vechi și sincer prieten

A. GOROVEI

III. Artur Gorovei către G. Bogdan-Duică

Sunt născut în Folticeni, la 19 februar 1864.

Tatăl meu, Petru Gorovei, a fost avocat. Se trage din o familie veche romînească, de origină din Maramureș; un străbun, Ioan Gorovei, pe la 1500, a zidit mănăstirea *Gorovei*, din județul Dorohoiu, care există și astăzi. Vasile Gorovei, un urmaș al acestuia, a fost uricar pe vremea lui Vasile Lupu; figurează în documente de pe la 1651 pînă după 1676. Sărdarul Ioan Gorovei, la 1808, traduce « *Istoria lui Raimond și a Mărinei, amorezați și a maica-sa Ameliei* », ms. No. 445 la Academie (Iorga, *Ist. lit. rom. în sec. XVIII*, p. 438, t. II).

Tatăl meu a avut și el oarecare încercări literare și în 1884—85 a scos, în Folticeni, o gazetă politică: « *Gazeta de Folticeni* ». A scris și în « *Romanul* » al lui Rosetti și în « *Telegraful* » lui Fundescu, cu care era prieten.

Tatăl meu s-a născut la 30 oct. 1831 și a murit la 19 ian. 1889.

Mama mea, Maria (acasă îi ziceau Mașa sau Mașinca) era fiica Banului Iancu Borș, de la Bădilița, jud. Sucevii, coborîtor din Andrei Borș de Budafalva, soldat din Szathmar, cum îl numește documentul lui Rudolf II din 1580. Răstrăbunul lui Iancu Borș a fost Ierofteiu, episcopul Hușului, care a păstorit de la 1742—1752.

Mama mea s-a născut la 6 februar 1835, în Văscăuți, ținutul Hotinului, și a fost o femeie cu multă fantezie și foarte simțitoare. A făcut studii la Kișinău, unde avea rude pe Kazimirești, unul din ei ținea pe sora lui Iancu Borș. Mama avea talent muzical.

Am făcut clasa I primară la școala din Rădăuți, tîrgușor pe malul Prutului; restul școalei primare și gimnaziul în Folticeni. În gimnaziu am fost tot premiantul întîiu. La liceul Național din Iași am făcut clasa a cincea, iar din a șasea m'am retras, ca să mă prezint la examen ca preparat în particular, și am perdut anul.

Anul al doilea iar l-am perdut, și m-am înscris toamna la « *Sf. Sava* » în București, dar am simulat o boală și am venit acasă, fiindcă sufream de nostalgie și nu mă puteam obișnui cu viața de București, unde locuiam o mansardă la otel Imperial. În al treilea an am intrat la Institutele-Unite din Iași și într-un an am trecut cl. VI și VII, și toamna am luat bacalaureatul.

Am făcut un an Dreptul în București. Eram și funcționar la Ministerul de Finanțe, o viață care mă tortura, și am fugit din București. La Iași am luat licența. În 1889, la moartea tatei, eram în anul al treilea, și pe urma lui nerămînd nici un fel de avere, am dus zile grele și în iarna aceea am fost numit suplinitor la catedra de limba romînă, cursul inferior, și latină, clasa a patra, la liceul din Birlad, suplînd și eu pe suplinitorul Evolceanu. Cursul de latină mă tortura și în martie 1890 am trecut ca ajutor de judecător la Pașcani, județul Suceava, unde am stat pînă la 1 ianuar 1891, când am demisionat ca să fac avocatură la Folticeni. Nu am făcut nici o ispravă și în decembrie m-am dus judecător la Broșteni, în munții Sucevii, și am rămas în magistratură pînă în decembrie 1903, când din pricina unor politicieni care aveau nevoie de locul meu de judecător de ședință la trib. din Folticeni, am fost trecut ca procuror la Râmnicul-Sărat. Am demisionat și am făcut avocatură...

În 1909 am fost ademenit și am primit postul de inspector agricol, dar în 1911 m'au destituit, fiindcă am introdus în țară pe Dr. Racovschi, expulsatul.

În 1893 m-am căsătorit cu Elena, fiica lui Iorgu Vănescu din Folticeni, fiu de răzăș din Nănești pe Siret, în județul Putnii. Am doi copii: Mircea, jud. de instrucție la Botoșani, și Sorin, care a făcut matematicile la Iași.

În 1877, când aveam 13 ani, am făcut primele versuri, și primele cuvinte au fost: «Te iubesc...» Eram în Broșteni, pe malul Bistriții și mă mișcaseră grațiile unei fete, mai mare decât mine. Nu cred că era vreo influență asupra mea, pentru că până atunci, nu cetisem nici o poezie, afară de acele, ce le învățasem în *Abecedarul* lui Creangă. Cadența versurilor mi-a venit ca o revelație.

Am scris apoi multe versuri, versuri patriotice cu care am debutat prin «*Deșteptarea*», o gazetă a lui Polychroniade.

În gimnaziu am cetit multe romane franțuzești, în special ale lui Dumas-tatăl; am tradus nuvele din franțuzește, din care pe unele le-am publicat în gazeta tatei. Am tradus și versuri și am scris volume de versuri de dragoste, pe care însă am avut prudența să le țin ascunse. Eram timid și nu arătam nimănui producțiile mele. Astăzi constat că am bucățicare nu sunt tocmai inferioare celor care se publicau pe atunci.

Peste câțiva ani am publicat versuri în «*Revista Literară*» a lui Stoenescu și în «*Viața Literară*» a lui Delavrancea, pe când eram student în București.

O observație, poate caracteristică: nu am mai scris un vers de când m'am însurat.

În 1892 am început să tipăresc «*Șezătoarea*» și am abandonat orice altă activitate literară, până ce prieteni ca Artur Stavri m'au târât cu ei la reviste ca «*Pagini literare*» și altele, în care mi-am împrăștiat o muncă pe care nu o pot urmări.

În 1918 mi-a murit soția — un efect al războiului — și am fost deprimat sufletește multă vreme și nici astăzi nu mi-am venit în fire; cu toate acestea, de câțiva ani, lucrez ceva mai mult. În afară de «*Șezătoarea*», am scris o serie de nuvele în ziarul «*Dimineața*», o serie de «*Amintiri literare*» în revista «*Viața Românească*» și acum scriu cronici în ziarul «*Lumea*» din Iași.

Alături cronologia lucrărilor mele și lista revistelor la care am colaborat, după cât îmi aduc aminte.

CRONOLOGIA OPERELOR:

- Șezătoarea*, revistă de folklor, 19 volume, Folticeni, 1892—1923;
Cimiliturile Romînilor, Edit. Academiei Romîne, 1898;
După dragoste, schițe și nuvele, București, 1901;
Instrucțiuni și chestionar pentru culegerea materialului de folklor, Edit. Casa Școalelor 1904;
O chestie de folklor, extras din volumul publicat cu ocazia jubileului lui Petru Poni, Iași, 1906;
Răvașul poporului, gazetă pentru săteni, împreună cu Mihai Sadoveanu, Folticeni, 1907—1909;
Datinele noastre la naștere, Edit. Minerva, 1908;
Datinele noastre la nuntă, Edit. Minerva, 1909;
Zmei și zîne, Edit. Socec, 1909;
Filozofia babelor, extras din *Șezătoarea*, 1913;
Legenda arborilor îmbrățișați, idem, 1913;
Primul proiect de constituție, Folticeni, 1914;
Carte despre datorii și drepturi, Edit. Casa Școalelor, 1916;
Credinți și superstiții ale poporului român, Edit. Academiei Romîne, 1916;
Din istoria culturală a Folticeniilor, Folticeni, 1919;
Istoria unei epitropii, Craiova, 1920;
Cruzimi, Editura «*Viața Românească*», Iași, 1921;
Datorii și drepturi, Carte pentru săteni, Editura Cartea Românească, Buc., 1921;
Meșteșugul vopsitului cu buruieni, Editura Cartea Românească Buc., 1923;

Reviste la care am colaborat:

- Cimpoiul* lui Fr. Damé;
Revista literară, Stoenescu;
Lupta literară, Delavrancea;
Gazeta sateanului, Datculescu, R.-Sărat;
Litere și artă, București;
Adevărul de joi, Buc.;
Viața literară, Buc.;
Pagini literare, Buc.;

Sămănătorul, Iorga;
Noua Revistă Română, Rădulescu-Motru;
Revista Idealistă, Holban;
Îndrumarea, Iaşi;
Arhiva, Iaşi;
Ramuri, Craiova;
Făt-Frumos, Birlad;
Junimea literară, Cernăuţi;
Însemnări literare, Sadoveanu, Iaşi;
Revista Moldovii, Botoşani;
Gânduri bune, Buc.;
Viaţa Rîmânească, Iaşi;
Flacăra, Buc.;
Renaşterea, Cluj;
Junimea Moldovei de Nord, Botoşani
 şi altele pe care nu le mai ţiu minte

Ziare la care am colaborat:

Romanulu al lui C. A. Rosetti;
Adevărul;
Dimineaţa;
Lumea, din Iaşi;
Cultura poporului, Cluj.

ARTUR COROVEI
Folticeni, 24 Sept. 1923.

Documentele epistolare biobibliografice publicate mai sus folosesc deopotrivă istoricului Şezătorii şi viitorului monografist al lui Artur Gorovei. Lista publicaţiilor acestuia oprită, în răspunsul ce dă lui G. Bogdan-Duică, la anul 1923, se completează îmbelşugat cu numeroase articole şi cu publicaţiile ulterioare în volumele ce specificăm: *Din istoria oraşului Folticeni*, Roman, 1925; *Partea sufletului*, Folticeni, 1925; *Un mănunchi de documente*, Cernăuţi, 1926; *Poveste cu Făt-Frumos*, Buc., 1927; *Alte vremuri*, Folticeni, 1930; *Contribuţii la biografia lui C. Stamati*, Buc., 1931; *Descintelecele romîni*, Buc., 1931; *Artistul Matei Millo*, 1932; *Contribuţii de istorie literară*, Buc., 1933; *Noţiuni de folklor*, Buc., 1933; *Ierotheiu episcopul Huşilor*, Buc., 1934; *Monografia oraşului Botoşani*, Folticeni, f.a.; *Spovedania lui moş Pintilie*, Buc., f.a.; «Şezătoarea» — *povestea unei reviste de folclor*, Cluj, 1932; *Folticeni*, Folticeni, 1938 ş. a. ş. a..

Citind primul număr al Şezătorii, învăţătorul S. Popescu din Ţonca (Ialomiţa) scria pe o carte poştală lui Gorovei: «Posteritatea cred că va recunoaşte mult partea de merit ce vi se cuvine pentru nobilul scop ce urmăriţi cu revista Dv., şi nu lăsaţi să se îngroape comoara nepreţuită a poporului» şi aceleaşi considerente pentru publicaţia de la Fălticeni încredinţa foiletonului din *Voinţa Naţională* (5 aprilie 1892), într-o lucidă viziune autohtonă şi cu autoritatea sa de cultură Delavrancea: «Mărturisesc că dintre toate felurile de publicaţiuni periodice «Şezătoarea» se cuvine a avea precădere înaintea ori-cărui om cult, literat şi bun Român, căci cel mai suveran mijloc de a înţelege un popor este acela de a-i cunoaşte şi aprofunda tradiţiunile, ştiinţa şi creaţiunile sale simple naive, dar adeseori străbătute de un spirit vast şi genial pe care numai mulţimile şi popoarele îl pot avea».

La începutul Şezătorii a fost Artur Gorovei şi Şezătoarea la începutul revistelor noastre de folclor, acum şazecişicinci de ani.

К ГОДОВЦИНЕ ЖУРНАЛА «ШЕЗЭТОАРЯ»

Исполнилось 65 лет с тех пор как 1 марта 1892 г. вышел в свет в Фэлтиченых самый крупный у румын фольклорный журнал «Шезэтоаря» («Посиделки»). Вплоть до прекращения выхода журнала в 1929 году вся редакционная работа выполнялась его основателем Артуром Горовой, с любовью отдавшим себя беззаветному служению этому делу и внесшим ценный вклад в зарубежную и отечественную фольклористику.

В 1931 году А. Горовой рассказал на страницах первого номера журнала «Архива де фольклор» «историю» своего журнала, особенно останавливаясь на своих начинаниях и сотрудниках.

В данной статье отмечается 65-я годовщина со дня выхода журнала «Шезэ-тоаря» и публикуются три неизданных письма Артура Горовея, найденных в коллекциях корреспонденций АН РНР. Первые два были написаны в самый год выхода в свет журнала. Они проливают свет на неустанную работу и благородную страсть А. Горовея, поставленную на службу собирания и изучения румынской народной поэзии, и одновременно осведомляют о теплом приеме, оказанном журналу «Шезэтоаря» в стране и за рубежом.

Приведены выдержки из хвалебной рецензии Делавранчи и сведения о первых контактах с заграницей. Третье письмо носит автобиографический и библиографический характер.

COMMEMORATION OF THE «SEZATOAREA» REVIEW

65 years have elapsed since the apparition, in Falticeni, of the most important Roumanian folklore review *Sezatoarea*, founded on the 1 of March 1892.

From the beginning till 1929 when the publication ceased to appear, the responsibility and editorship of the review fell entirely upon the folklorist Arthur Gorovei, who with devotion and keen spirit dedicated his entire life to the study and propagation of local and foreign folklore, contributing a large number of valuable surveys and notes. The founder of the review published in the first issue of the *Archiva de Folclor* (1931) the story of his review, insisting chiefly upon the beginning of the review and its collaborators.

The present article commemorates the apparition of the *Sezatoarea* review reproducing three unpublished letters of Arthur Gorovei from the collection of correspondence of the library of the R.P.R. Academy. The first two letters date from the year of the apparition of the periodical, throwing a light upon Gorovei's noble passion and strenuous efforts in collecting and studying Roumanian folk poetry, pointing out furthermore the warm reception given to the *Sezatoarea* review by the folklorists of our country and abroad. Fragments of Delavrancea's eulogious critique are reproduced and information on the first contact with foreign institutions are indicated. The third letter contains autobiographic and bibliographic material.